

Seletuskiri volikogu määruse eelnõu "Valjala valla 2010. aasta eelarve kinnitamine" juurde

SISSEJUHATUS

Valjala valla 2010.a. eelarves on planeeritud tulusid mahus 17 209 000 krooni ja kulusid mahus 17 209 000 krooni, seega on planeeritud eelarve tasakaalu.

Valjala valla 2010.a. eelarve tulude plaani koostamisel on aluseks võetud Valla 2009 aasta eelarve laekumine. Samuti on arvestatud Valla arengukavas toodud seisukohtade ja visioonidega. Valla eelarve tulude projektis on toodud vallale laekuvad maksud, valla majandustegevusest tingitud tulud ja riigi eraldised omavalitsustele. Samuti eelmisel aastal jäänud kassa reserv ja ületulev jääk.

Kõige suurem tuluallikas tulude projektis on isikutulumaks (edaspidi **tulumaks**). Planeeritud on seda tulu 7,9 milj.kr. Tõusu 2009.a. laekumisega võrreldes ei ole planeeritud. 2009.a. laekumine oli 8,6 miljonit krooni. Vallavalitsus on eelarve kinnitamisega alati teinud ka arvestuslikud plaanid kuude lõikes. Kui arvestada 2009.a. tulumaksu tegelikult laekumiseks 8,6 milj.kr., siis sellisel juhul on 2010.a. plaanis tõusu ei ole. Arvestatud on 8% väiksem laekumine võrreldes 2009 aastaga. Lisaks on planeeritud reservi 3% puhastatud eelarvest. Arvestades Eesti majandusolukorda ja võimalike trende, ei ole põhjendatud ülemaäärane optimism tulumaksu planeerimisel. Valjala valla puhul saab laekumise tõus olla peamiselt maksumaksjate arvu ja palga kasvuga seotud. Keskmise brutosissetuleku tõus jääb nähtavasti 2009 aasta tasemele või väheneb. Tulumaksu laekumise prognoosimisel tuleb lähtuda statistikast, mis näitab, et tööhõive üle riigi on suur, tööpuudus võib veelgi kasvada. Valjala puhul võib siiski prognoosida, et maksumaksjaid ei tule valda eriti rohkem juurde ja kasvada võib „musta” sissetuleku osakaal.

Eelarve koostamisel on arvestatud Valjala valla arengukavaga aastani 2015.

Arvestades majandusprognoose, ei ole alust arvata, et 2010. aastal majandus näitajad oluliselt paranevad, mis omakorda seab vallale tulude prognooside koostamisel ette reaalsuse piirid.

Mahult järgmine tuluallikas **maamaks** jääb samadesse piiridesse, mis ta on olnud kolm viimast aastat – laekumisega 0,7 milj. vahele. Vallavolikogu ei ole teinud maamaksu määrade suhtes olulisi korrektsioone, mis omakorda ei anna alust maamaksu laekumise tõusule.

Tulud, mis on planeeritud **haridusasutuste majandustegevusest** 450 tuhat.kr., mis on 2009 aasta tasemel Suurenevad laekumised lasteaia hoidmistasudest, teistelt omavalitsustelt laekuvad tasaarvlemised.

Teiste tuluallikate osatähtsus on väiksem ja nende prognoosid on jäänud 2009.a. tasemele.

Riigilõiv

Seoses ehituslubade väljastamisest võetava riigilõivu laekumisega alates 2003. a. kohaliku eelarvesse, on tõusnud ka riigilõivude osakaal valla eelarves. 2010 aasta prognoosis on arvestatud 2009 aasta laekumist, milleks on a´ 56000.

Laekumised majandustegevusest

Laekumine majandustegevusest on planeeritud 2010. a. eelarvesse a´500 tuhat krooni. Suurimaks laekumiseks on 230 000 elamu- ja kommunaalmajandusest laekuv summa, mis on 2009 aasta tasemel, päevakeskusest 185 000 krooni, teistelt omavalitsustelt 210 tuhat krooni lisaks muud rendi ja segatulud.

Kogu eelarve tulude maht on **17 209 000**

II KULUEELARVE

Kulude plaani koostamisele on aluseks üldine majandusolukord riigis. Riigi sektoris on prioriteet kulude optimeerimine. Sama suunda peaks hoidma ka omavalitsused, Valjala vald nende hulgas.

2010. aasta kulueelarve suuruseks on planeeritud **17 209 000** krooni. Kulueelarve koosneb üksikute tegevuste alaeelarvest, kus on ära näidatud kõik planeeritavad kulutused tegevusvaldkondade lõikes.

Valla 2010.a. eelarve kulude projekt on koostatud põhimõttel, et tegevuskulud on eraldi ja arengukava investeeringud eraldi. Investeeringud valdkonniti ei ole eelarves kuludes veel klassifitseeritud ja seisavad eraldi üldsummana.

1. INVESTEERINGUD

Valjala valla 2010 aasta investeeringute eelarve maht on planeeritud 1 097 000 milj. krooni, mille lisanduvad projektidest laekuvad summad. Lähtuvalt Valjala valla arengukavast on planeeritud alustada 2010 aastal järgmiste investeeringutega. .

1. Valjala arengukavas oli järgmiseks suuremaks objektiks Valjala Tervisekeskuse ehitus. Tervisekeskuse finantseerimiseks esitati taotlus 500 000 krooni ulatuses, mis rahuldati 2009 aasta detsembris täies ulatuses. Eelarves on esialgselt omaosaluseks plaanitud 700 000 krooni. Pakkumise esitamise tähtaega on märtsi 11 nädalal.
2. Sakla Seltsimaja kulutusteks on planeeritud 30 000 krooni projekti ettevalmistamiseks ja 70 000 krooni tänavavalgustuse rajamiseks Sakla külakeskusesse. Tänavavalgustuse vajadus tuleb asjaolust, et Eesti energia hakkab 2010 aasta suvel rekonstrueerima Sakla küla elektriliine, mis viiakse maakaablisse. Seoses sellega on võimalus kasutada samu kaevikuid tänavavalgustuse väljaehitamiseks.
3. Terviserajad maalinna ümbruses on esimene etapp maalinna detailplaneeringu väljaehitamisel. PRIA on eraldanud loodusradade väljaehitamiseks 241888 krooni, milleks omaosalus on 80000 krooni.
4. Rahvamaja kanalisatsiooni trassi ehituseks ja ümbruse korrastamiseks on planeeritud 40000 krooni, mis kajastub rahvamaja eelarves
5. Meierei muuseumi ehituseks on planeeritud omaosaluse finantseerimiseks 45000 krooni. Meierei muuseum tuleb Jööri küla Muuseumi hoovi, mille tarvis PRIA on eraldanud 400000 krooni. Muuseumi eksponeeritakse Valjala piimanduse ajalugu, mille materjali andis üle Arvi Truu.

Kokku on esialgsete plaanide kohaselt investeeringuteks mõeldud 1 097 000 milj. krooni, Lisaks neile on mitmeid väiksemaid investeeringuid alaeelarvetes, mis seletuskirjas on ka lahti kirjutatud.

2. TEGEVUSKULUD

Üldvalitsemise sektor

Selle valdkonna kulude maht on **2 087 347 milj.kr.** Suurim kulurida on vallavalitsuse tegevuskulude näol – 1,448 milj.kr. Vallavalitsuse tegevuskulud on jäänud samale tasemele võrreldes eelmise aasta kuludest. Volikogu eelarve on 142 750 krooni, mis sisaldab hüvitusi, hüvitiselt makstavaid makse ja kindlustust. Administreerimiskulude

all on bürootarbeid, kirjade saatmine, lilled, volikogu istungite kulu. Esinduskulu all on külaliste vastuvõtt, lisaks on ettenähtud koolituskulud ja lähetuskulud volikogu liikmete koolituseks.

Reservfondi alla on jäetud a´290 000 krooni, lisaks vallavanema reserv kiirete ettenägematute kulude hüvitamiseks. Muude valitsussektori teenuste all on liikmemaksud SOL-i a´76000, EMOL a´16000 ja Saarte koostöökogu 9000 krooni. Lisaks 19000 ühisprojektide toetuseks, mida juhitakse läbi SOL-i ja EMOL-i. Valitsussektori võla teenindamiseks on 70000 krooni, millega kaetakse pikaajaliste laenude intressid. Valdkonna osakaal kogu eelarve kuludest on 12,3,0%.

Politsei, valve ja päästeteenus

Selles valdkonnas alaeelarvete kasvu ettenähtud ei ole. Kogu valdkonna kulu moodustab **36 tuhat krooni**. Lähtutakse olemasolevatest lepingutest ja suurusjärgudest. Leping on sõlmitud Päästeametiga tuletõrjeauto väljakutsete ja ülalpidamise kulude katteks. Aasta jooksul lisanduvad tuludesse riigipoolne osa, vastavalt osutatud teenuse mahule.

Valdkonna osakaal kogu eelarve kuludest on 0,25%

Majandus

Valdkonna summa on võrreldes 2009 a. on jäänud samaks. Maakorralduse all on maakorraldaja palga ja tegevuskulud. Ehituse all on sõlmitud leping ehitustegevuse korraldamiseks spetsialistiga, kes korraldab Valjala vallas ehitusprojektide läbivaatamist, õigusaktide ettevalmistamist, inimeste nõustamist, ehitusobjektide ehituseelarvete koostamist, planeeringute koostamises osalemist.

Territoriaalse planeerimise real on kokkuvõetud lepingutega võetud kohustused üldplaneeringu lõpetamiseks ja KSH koostamine, samuti maalinna detailplaneeringu lõpetamine. Teede korrashoid 610000 on jäänud samale tasemele. Kogu valdkonna maht on **1,337 milj. kr.** ja see moodustab 7,7% kogu eelarve mahust.

Keskkonnakaitse

Valdkonna maht kokku on **125 000 kr.**, millest mahukam on osalemine Maasi jäätmejaamas ja reoveekäitlus.

Kogu kuludest läheb nende tegevuste tagamiseks 1% kogu eelarve kuludest. Investeeringute lisandumisel võivad valdkonna kulud ja osakaal kuludest oluliselt kasvada.

Elamu-kommunaalmajandus

Valdkonna kulud kokku projektis on **399 000 kr.**, millest mahukam on Valjala kalmistu majandamine ja veevarustus, kuhu all kuulub ka osalemine hajaasustuse veeprogrammis. Kasvanud on ka heakorraldused, kuna sõlmitud on leping Saaremaa Töötukassaga heakorralduste tegemisel läbi sotsiaalsete ametikohtade. Vähenenud on veevarustuse rida, mille kulud on läinud üle teistele alaeelarvete ridadele- kool, lasteaed, vallamaja, päevakeskus jne. Teised alaeelarved jäävad piirsummadega 2009.a. eelarve tasemele. Taastatud on heakorralduskonkurssi rida, mida 2009 aastal ei toimunud.

Kultuur, sport, vaba-aeg

Valdkonna kulud kokku moodustavad **1,375 milj. krooni**. Suurim kulu on „Valjala rahvamaja“ real 686 000 krooni. Selles valdkonna all on kõik valla kultuuriasutused. Nende eelarvete piirsummad tegevuskulude osas on jäänud 2009.a. tasemele. Sporditegevuse all on sorditöötaja palgakulu, noortekeskuste all on vahendid noortega seotud ürituste ja tegevuste korraldamiseks. Spordiüritused on vallas korraldatavad spordiüritused ja osalemine võistlustel. Sakla klubi all on ülalpidamiskulud, Tõnija klubi all on perenaise palk, ülalpidamiskulud ja vahendite soetamine. Kultuuriürituste all on vallas korraldavate kultuuriürituste kulud, vastavalt kultuuriürituste kalendrile. Külaseltside toetusega katame omafinantseeringu osalemise väiksemates projektides ja toetame külade kokkutulekuid 500 krooniga. Moodustab eelarvest 8%

Haridus

Tegemist on kõige suurema kulu valdkonnaga, mille maht on projektis **8,6 milj.kr.** ja mis moodustab kogu kuludest 50,5%. Kõige mahukam alaeelarve on Valjala Põhikooli summa **5,734 milj.kr.**, millest riigipoolne osa on **3,2 miljonit** krooni. Kooli all on oluliselt suurenenud kütte kulu, seoses külmade ilmadega, samuti on juurde pandud remondikulu poiste 3 korruse WC remondiks. Muus osas on kulud jäänud 2010 aasta tasemele.

Valjala lasteaia kulu on 2,16 miljonit krooni, millest kõige suurema osa moodustab palgafond. Lisaks on vahendid inventari soetamiseks ja tegevuskuludeks.

Eraldised teistele omavalitsustele on Valjala valda sissekirjutatud laste käimine teiste omavalitsuste haridusasutustes. Tänu õpilastranspordi ümberkorraldusele oleme suutnud kokku hoida pea 200 000 krooni.

Sotsiaalne kaitse

Kogu valdkonna kulud on summas **1,266 milj.kr.**, mis moodustab eelarve kogukuludest 7,2%. Valdavalt jäävad siin tegevuskulud 2009 a. tasemele. Sisemiselt on suurenenud hooldekodus olevate inimeste toetused. Kuna toetuste korda ei ole muudetud, siis jäävad esialgse eelarvega. Probleemiks hakkab kujunema gümnaasiumi õpilaste toetused, mis on ettenähtud Valjala vallas elavatele ja Kuresaares, Orissaares või mandril koolis käivatele gümnaasistidele. Valjala valda kirjutatakse sisse õpilasi ainult toetuse pärast. Valdkonna maht 7,2%